

АНАЛІЗ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ГІРНИЧОГО НАГЛЯДУ ТА ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Здійснювання конституційного права на охорону праці безпосередньо пов'язано зі створенням дієвого механізму, направленого на реалізацію норм щодо забезпечення безпечних та здорових умов праці. Вагомим елементом цього механізму є ефективне функціонування органів виконавчої влади, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони праці в Україні, у тому числі й Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України (Держгірпромнагляд України) [1].

Повноваження Держгірпромнагляду України насамперед ґрунтуються на базових положеннях Конституції України (ст.ст. 3, 21, 22, 23, 24, 27, 40, 41, 43, 46 та ін.) у їх системному взаємозв'язку. Разом з тим, більш детально повноваження Держгірпромнагляду України визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про охорону праці», Гірничим законом України, Положенням про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України, Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» тощо.

Аналіз всіх повноважень Держгірпромнагляду України дозволив зробити висновок про можливість та доцільність класифікації їх за певними критеріями.

Так, враховуючи такий критерій, як основні завдання діяльності цього органу, вважаємо, що всі повноваження цього органу можна поділити на три основні групи. По-перше, це повноваження, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері промислової безпеки, охорони праці, здійснення державного гірничого нагляду, охорони надр, промислової безпеки у сфері поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, державного ринкового нагляду у межах сфери своєї відповідальності, а також внесення пропозицій щодо формування цієї політики. По-друге, це повноваження щодо здійснення комплексного управління у сфері промислової безпеки, охорони праці, а також контролю за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. По-третє, це повноваження щодо організації та здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням законів та інших нормативно-правових актів з питань: промислової безпеки, охорони праці, безпечного ведення робіт юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю; геологічного вивчення надр, їх використання та охорони, а також використання і переробки мінеральної сировини; безпеки робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення; безпечного проведення робіт з утилізації звичайних видів боєприпасів, ракетного палива та вибухових матеріалів військового призначення; трубопровідного транспорту, функціонування ринку природного газу та діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки та потенційно небезпечними об'єктами.

За таким критерієм, як їх значимість, першочерговість всі повноваження Держгірпромнагляду України можна поділити на основні та похідні від основних (додаткові). До першої групи належать такі повноваження, як: підготовка та подання пропозицій щодо формування державної політики та визначення механізму її реалізації у сфері промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, геологічного вивчення, використання та охорони надр та у сфері, пов'язаній з діяльністю об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів; участь у здійсненні державного управління у сфері геологічного вивчення, використання та охорони надр, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки та потенційно небезпечними об'єктами тощо. До другої групи, тобто до похідних

від основних (додаткових) повноважень Держгірпромнагляду України, вважаємо, належать такі повноваження, як: формування державного замовлення на науково-дослідні роботи з питань охорони праці, промислової безпеки, безпечного ведення робіт, здійснення державного гірничого нагляду, геологічного вивчення, використання та охорони надр і поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, об'єктами підвищеної небезпеки, контролює виконання державного замовлення та інші.

Поділ всіх повноважень Держгірпромнагляду України може відбуватися й за основними напрямами (сферами) діяльності цього органу. За цим критерієм всі його повноваження можна поділити на: контрольно-наглядові, організаційні та дозвоільно-реєстраційні.

Основний з цих напрямів, вважаємо, є контрольно-наглядовий. До контрольно-наглядових повноважень Держгірпромнагляду України належать такі, як: здійснення контролю за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування; здійснення у визначеному порядку державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства з охорони праці в частині безпечного ведення робіт, промислової безпеки, безпеки робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю; здійснення контролю за своєчасністю та об'єктивністю розслідування нещасних випадків на виробництві, їх документальним оформленням та обліком, виконанням заходів з усунення причин нещасних випадків; здійснення у встановленому порядку державного гірничого нагляду; ведення робіт з геологічного вивчення надр під час дослідно-промислової розробки, їх використання та охорони, а також використання і переробки мінеральної сировини; здійснення державного нагляду та контролю у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки та потенційно небезпечними об'єктами тощо.

До організаційних повноважень належать повноваження щодо: організації проведення експертизи проектної документації на відповідність вимогам нормативно-правових актів із забезпечення безпеки під час поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення; державної технічної експертизи безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірських гірничих підприємств, експертизи проектів з протиаварійного захисту гірських гірничих підприємств; проведення експертної оцінки стану безпеки промислового виробництва, технологій та об'єктів підвищеної небезпеки тощо.

До дозвоільно-реєстраційних повноважень відносимо: ведення державного реєстру нормативно-правових актів з питань охорони праці, державного реєстру об'єктів підвищеної небезпеки, державного обліку ділянок надр, наданих для цілей, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин, у тому числі для будівництва та експлуатації підземних споруд; реєстрація декларації безпеки об'єктів підвищеної небезпеки; видання: ліцензій на виробництво вибухових матеріалів промислового призначення, дозволів на право проведення вибухових робіт і виготовлення засобів їх механізації; свідоцтв на придбання і зберігання вибухових матеріалів промислового призначення; дозволів на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та контролює дотримання умов дії дозволів та ін.

Список використаних джерел

1. Положення про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України, затверджено Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 408/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.